

I. С. Калиновська

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ПРОБЛЕМНЕ ПОЛЕ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДО РОБОТИ У СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

У статті окреслено актуальність професійної підготовки майбутніх психологів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти, проаналізовано стан розробленості проблеми у сучасних вітчизняних і зарубіжних наукових дослідженнях, уточнено ключові категорії досліджуваної проблеми. Схарактеризовано сутність професійної діяльності майбутніх практичних психологів в умовах інклюзивного навчання учнів закладів загальної середньої освіти, що доводить актуальність зазначеної проблеми, необхідність оновлення теоретико-методологічних засад професійної підготовки таких фахівців у закладах вищої освіти відповідно до пріоритетів реформування освітньої галузі України, до роботи насамперед в умовах інклюзивного навчання учнів закладів загальної середньої освіти.

Розглянуто психолого-педагогічний супровід практичними психологами інклюзивного навчання учнів закладів загальної середньої освіти як сприяння їхній системній конструктивній взаємодії як учасників інклюзивної освіти, яка охоплює оцінку розвитку учня (колективна оцінка, що дається дитині/учню працівниками інклюзивно-ресурсних центрів) за ініціативою її батьків або рекомендацією педагогічних працівників, складання індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами та корекційно-розвиткові заходи, спрямовані на організацію і впровадження психолого-педагогічних та психолого-терапевтичних дій із метою успішної реабілітації, соціалізації та самореалізації учнів інклюзивних закладів освіти.

Під час розгляду проблеми підготовки майбутніх практичних психологів до роботи в умовах інклюзивного навчання учнів закладів загальної середньої освіти визначено поняття «підготовка майбутніх практичних психологів до роботи в умовах інклюзивного навчання учнів закладів загальної середньої освіти» як процес спеціальної організації інституційної та педагогічної діяльності закладів вищої освіти, методологічно обґрунтованої і педагогічно забезпеченої системи, функціонування якої спрямовано на формування здатності майбутніх практичних психологів до якісного виконання професійних функцій в умовах інклюзивного навчання. Тому перспективою подальшого наукового пошуку є обґрунтування відповідних педагогічних умов, методів і засобів її реалізації у закладах вищої освіти.

***Ключові слова:** інклюзивне навчання, професійна підготовка майбутніх практичних психологів, готовність майбутніх практичних психологів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти.*

Постановка проблеми. Світова імплементація концепції інклюзивної освіти передбачає ґрунтовну модернізацію процесу професійної підготовки майбутніх фахівців, які мають реалізувати зазначений процес. Забезпечити впровадження інклюзивного навчання ефективним чином спроможні лише спеціально підготовлені у закладах вищої освіти працівники, до яких належать і практичні психологи закладів освіти. Тому актуальними є проблеми теорії та методики професійної підготовки майбутніх практичних психологів у закладах вищої освіти до роботи в умовах інклюзивного навчання учнів закладів загальної середньої освіти. Цей напрям розвитку інклюзивної освіти відображено у низці чинних нормативних актів: «Про внесення змін до законодавчих актів із питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу» (2010), «Про освіту» (2017), Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку

організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» (2011), Концепції «Нова українська школа» (2016), проєкті Міністерства освіти і науки України «Національна стратегія розвитку інклюзивної освіти на 2020-2030 роки» (2019) та в інших нормативних актах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Задля реалізації окреслених у державних документах положень у сучасних дослідженнях обґрунтовано різні аспекти інклюзивного навчання учнів у закладах загальної середньої освіти: теоретико-методологічні засади його організації (В. Бондар, А. Колупаєва, В. Синьов та інші), особливості співпраці педагогів із батьками школярів (М. Буйняк, К. Лупінович, Л. Савчук та інші), вікова специфіка особливих освітніх потреб учнів (В. Засенко, І. Кузава, С. Миронова та інші), дидактичні умови предметної підготовки (Л. Завадська, І. Калініченко, О. Косовець та інші), педагогічний супровід учнів інклюзивних класів

(Н. Гладких, Н. Софій, О. Федоренко та інші), адаптація дітей до інклюзивно-освітнього середовища (О. Василенко, Т. Ілляшенко, О. Чопік та інші). З урахуванням зазначених напрацювань нині актуальним є пошук теоретичних і практичних підходів до спеціальної організації і психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання учнів закладів загальної середньої освіти, успішна реалізація яких залежить від здатності практичних психологів якісно виконувати відповідні професійні функції. Саме на це має спрямовуватися процес їхньої професійної підготовки у закладах вищої освіти.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є виявлення проблемних аспектів професійної підготовки майбутніх психологів до роботи у системі інклюзивної освіти.

Виклад основного матеріалу. Інклюзивна освіта як педагогічна категорія охоплює конкретний процес – інклюзивне навчання, яке ми розглядаємо як спеціально організований у закладах загальної середньої освіти та цілеспрямований процес продуктивного здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів із особливими/типовими освітніми потребами на засадах компетентнісного підходу із різнобічним урахуванням їхніх психофізичних характеристик та за умови дотримання принципів толерантності, гуманності, доступності цього процесу.

Ми зазначимо, що у закладах загальної середньої освіти саме на практичних психологів покладені обов'язки координації психолого-педагогічних дій (психолого-педагогічного супроводу) в умовах інклюзивного навчання.

Схарактеризуємо докладно сутність поняття «психолого-педагогічний супровід інклюзивного навчання учнів закладів загальної середньої освіти». Команда психолого-педагогічного супроводу учня з особливими освітніми потребами, тобто команда супроводу – це постійний склад психолого-педагогічних працівників закладу загальної середньої освіти, затверджений його керівником. Така команда тісно співпрацює з ІРЦ із метою надання корекційно-розвиткових послуг учням із особливими освітніми потребами [10, с. 3].

Командний підхід Н. Софій у дослідженні «Організаційно-педагогічні умови інтегрованого супроводу учнів із особливими освітніми потребами в інклюзивному навчальному закладі» визначається детермінувальним підходом, від ступеня імплементації якого залежатиме рівень ефективності комплексної допомоги учням із ООП у контексті їх соціалізації.

Під час психолого-педагогічного супроводу має (за потреби) надаватися комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку учня – колективна оцінка, що надається дитині/учню працівниками ІРЦ за ініціативою її батьків або за рекомендацією

педагогічних працівників (за добровільною згодою батьків). Висновок про таку оцінку є рекомендаційним, тобто є підставою, а не вимогою зарахувати дитину до категорії ООП, відвідування нею відповідного закладу освіти і розроблення індивідуальної програми розвитку [9, с. 4]. Протягом двох тижнів після аналізу висновку ІРЦ із урахуванням змісту індивідуальної програми реабілітації дитини з інвалідністю та аналізу результатів психолого-педагогічної діагностики психофізіологічного стану учня команда супроводу має скласти індивідуальну програму розвитку дитини з особливими освітніми потребами. Така програма обов'язково узгоджується із батьками учня з ООП та затверджується керівником, а також корегується (за потребою) відповідно до зміни у розвитку учня [9, с. 4].

У нормативних документах уживається два поняття контексту психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання учнів: 1) психолого-педагогічні послуги – система організації у закладах освіти заходів, передбачених індивідуальною програмою розвитку учня з ООП щодо його навчання, виховання і розвитку [11, с. 20]; 2) корекційно-розвиткові послуги/допомога – система заходів щодо супроводу інклюзивного навчання учнів із ООП у закладах загальної середньої освіти, спрямованих на корекцію порушень їхньої пізнавальної, емоційно-вольової та мовленнєвої сфер [11, с. 21].

Командний підхід Н. Софій визначається детермінувальним підходом, від ступеня імплементації якого залежатиме рівень ефективності комплексної допомоги учням із ООП у контексті їх соціалізації [13, с. 10]. Дослідниця зазначила, що для реалізації командного підходу в умовах інклюзивного навчання учнів ЗЗСО має здійснюватися спеціальна підготовка фахівців у закладах вищої освіти.

Дослідниками (Н. Гладких, Н. Софій, Д. Супрун, Т. Ярая та іншими) психологічний супровід учнів в умовах інклюзивного навчання трактовано як складник загального психолого-педагогічного супроводу; професійна діяльність практичного психолога, спрямована на організацію і впровадження психолого-педагогічних та психолого-терапевтичних дій із метою успішної реабілітації, соціалізації та самореалізації учнів інклюзивних закладів освіти. Тому поняття «професійна діяльність практичного психолога в умовах інклюзивного навчання» відображає виконання ними встановлених нормативними засадами напрямів функціонування цих закладів, функцій та посадових обов'язків, пов'язаних із забезпеченням психолого-педагогічного супроводу учнів та інших суб'єктів в інклюзивних умовах закладів загальної середньої освіти.

Враховуючи зазначене, ми розглядаємо поняття «психолого-педагогічний супровід майбутніми практичними психологами інклюзивного

навчання учнів закладів загальної середньої освіти» як сприяння їхній системній конструктивній взаємодії у контексті учасників інклюзивної освіти: «учні з особливими освітніми потребами ↔ учні з типовими освітніми потребами ↔ батьки учнів із особливими освітніми потребами ↔ батьки учнів із типовими освітніми потребами ↔ класний керівник/класовод ↔ учителі-предметники ↔ адміністрація закладу загальної середньої освіти», що реалізується пріоритетними напрямками професійної діяльності (робота з адаптації учня з особливими освітніми потребами у школі, робота з батьками учня з особливими освітніми потребами, взаємодія із класним керівником/класоводом учня з особливими освітніми потребами та інші).

Таким чином, майбутні практичні психологи мають бути готовими здійснювати зазначений супровід у подальшій професійній діяльності внаслідок професійної підготовки у закладах вищої освіти.

Поняття «підготовка» (освітнього контексту) у довідковій літературі тлумачено як організовані заходи педагогів, спрямовані на засвоєння професійних знань, умінь, навичок і вироблення на засадах особистісно орієнтованого навчання та виховання професійно-значущих якостей майбутнього фахівця (В. Рибалко «Підготовка до трудової діяльності»); певний обсяг знань, умінь, навичок, досвіду практичної діяльності, набутий під час навчання і виховання [4, с. 952] тощо. Література із професійної підготовки майбутніх фахівців (А. Аніщук, О. Бородіна, О. Гордійчук, І. Демченко, О. Коберник, О. Кучай, Н. Лалак, Н. Малік та інші) вказує на дотичність тлумачення дослідниками поняття «підготовка».

Професійна підготовка майбутніх фахівців у закладах вищої освіти трактована дослідниками як система, спрямована на оволодіння студентами певними професійно-ціннісними орієнтаціями (в умовах інклюзивного навчання учнів така цінність – особистість учня, незалежно від його психофізичного стану), інклюзивною компетентністю (А. Аніщук); процес формування готовності до окресленого виду/видів діяльності у спеціально створених умовах освітнього середовища ЗВО (Л. Козак); спеціально організований процес здобуття освіти у ЗВО шляхом застосування інноваційних технологій навчання на засадах реалізації компетентнісного підходу (Д. Супрун); спеціальна взаємодія викладачів і студентів в освітньому процесі ЗВО для оволодіння майбутніми фахівцями потрібними знаннями, технологіями, зокрема інклюзивного навчання, для формування особистісно-професійних якостей тощо (О. Бородіна).

На основі аналізу наукових джерел (А. Аніщук, О. Бородіна, І. Демченко, О. Коберник, В. Коваль, Л. Козак, І. Кузава, С. Наход, Д. Пріма, Д. Супрун та інші) нами визначено поняття «підготовка май-

бутніх практичних психологів до роботи в умовах інклюзивного навчання учнів закладів загальної середньої освіти» як процес спеціальної організації інституційної та педагогічної діяльності закладів вищої освіти, методологічно обґрунтованої та педагогічно забезпеченої системи, функціонування якої спрямовано на формування здатності майбутніх практичних психологів до якісного виконання професійних функцій в умовах інклюзивного навчання. Результатом професійної підготовки майбутніх практичних психологів досліджуваного контексту має бути сформованість їхньої готовності до роботи в умовах інклюзивного навчання учнів закладів загальної середньої освіти.

Ми проаналізуємо докладно сутність поняття «готовність майбутніх практичних психологів до роботи в умовах інклюзивного навчання учнів закладів загальної середньої освіти» через такі первинні поняття: «готовність», «готовність до професійної діяльності» та «готовність майбутніх практичних психологів до роботи в умовах інклюзивного навчання учнів закладів загальної середньої освіти».

Аналіз сучасних вітчизняних досліджень (Н. Байбекова, З. Бекова, І. Войціх, Г. Гончаровська, О. Затворнюк, А. Книш, Т. Ковалькова, Л. Сухоставська, Т. Ярая та інші) дозволив констатувати тлумачення науковцями поняття «готовність» шляхом: 1) опис стану, за якого працівник готовий до конкретного виду діяльності; 2) згода добровільного виконання професійних обов'язків. Дослідники вдаються також до структурування самого поняття «готовність» у контексті готовності до професійної діяльності. Зокрема, А. Книш називає два складники готовності до професійної діяльності: компетентнісний та особистісний. Причому поняття «особистісна готовність» авторка розглядає як невід'ємний складник загальної готовності до професійної діяльності [7, с. 5].

Як ми бачимо, зазначені вище дослідники переважно розглядають поняття «професійна готовність» через сутність «професійно-особистісного утворення» та отожднюють його із поняттям «професійна компетентність».

Поняття «готовність до професійної діяльності» у контексті професійної діяльності майбутніх практичних психологів трактується дослідниками з таких позицій: мотивації (усвідомлення цінності, потреби, сенсу діяльності) (С. Черкасова та інші), самореалізації (можливості виявити свій потенціал шляхом діяльності) (Д. Супрун, Т. Ярая та інші), прогнозування (усвідомлення перспективи професійної ситуації, спираючись на попередній досвід) (Ю. Масловська та інші), сукупності внутрішніх і зовнішніх умов (особистісних якостей спеціаліста) (Б. Байменова, З. Бекова, С. Жубакова), професійного самовдосконалення, тобто інтегрованого професійно-особистісного утворення (О. Затворнюк).

Аналіз наукових джерел сучасних дослідників щодо проблем підготовки майбутніх учителів до роботи в умовах інклюзивного навчання (І. Войціх, О. Затворнюк, І. Кузави, С. Миронової, Д. Супрун та інших) доводить узгодження цього поняття з інклюзивною компетентністю. Наприклад, у роботі К. Волкової «Формування готовності майбутніх учителів початкових класів до оцінювальної діяльності в умовах інклюзивної освіти готовність майбутнього вчителя початкової школи до оцінювальної діяльності в умовах інклюзивного навчання тлумачено «як комплекс особистісно-професійних характеристик», інклюзивної компетентності, що набувається під час професійно-педагогічної підготовки і квазіпрофесійної діяльності та забезпечує ефективне здійснення педагогом низки визначених функцій в умовах спільного навчання школярів із особливими та типовими освітніми потребами. В окремих дослідженнях (О. Гноєвська «Формування корекційної компетентності вчителя початкових класів загальноосвітнього закладу з інклюзивною формою навчання») схарактеризовано корекційно-педагогічну компетентність як інтеграційну характеристику «підготовленості» вчителя до інклюзивного навчання, що базується на сукупності потрібних знань, умінь і навичок передусім аналізу і прогнозу ефективності корекційно-педагогічної діяльності.

Отже, у наукових джерелах зазначених вище авторів готовність майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзивного навчання учнів закладів загальної середньої освіти визначається рівнем сформованості їхньої інклюзивної компетентності.

Базуючись на наукових висновках дослідників (І. Войціх, Т. Гладун, О. Гноєвська, І. Осадченко, Т. П'ятакової, Е. Рамзані, Л. Сухоставська та інших), ми зазначимо, що під поняттям «професійна компетентність майбутніх практичних психологів» розуміють його теоретичну здатність і практичну готовність якісно виконувати посадові обов'язки в межах психологічної діяльності, окресленої професійними функціями і чинними нормативно-правовими засадами.

Зауважимо, що під час аналізу наукових джерел нами не виявлено тлумачення поняття «інклюзивна компетентність психологів», зокрема майбутніх. Окремим видом професійної компетентності дослідники визначають поняття «інклюзивна компетентність майбутніх учителів» як спеціальну професійну компетентність, інтегровану якість особистості, здатність ефективно і професійно діяти в умовах інклюзивного навчання (Т. П'ятакова) [12, с. 12]; якість, що забезпечить здатність провести моніторинг психофізичного і соціального розвитку учнів на засадах особистісно орієнтованого підходу (А. Аніщук) [1, с. 218]; спеціальну професійну компетентність, «інтегроване особистісне утворення, що забезпечує здат-

ність здійснювати професійні функції у розвитку інклюзивного навчання» (К. Бовкуш) [2, с. 4–5]; компонент загальної професійної компетентності та інтегрований показник готовності майбутнього вчителя ефективно здійснювати інклюзивну діяльність (О. Бойчук, О. Бородіна, О. Микитюк) [3, с. 36]; результат професійної підготовки майбутнього вчителя до певного виду діяльності; важливу якість сучасного вчителя, що дозволить йому вільно, впевнено почуватися в умовах інклюзивного навчання і сприятиме ефективнішому та якіснішому здійсненню цього процесу; обов'язковий складник професійної компетентності (М. Чайковський) [15, с. 14]; певний та необхідний обсяг знань, умінь, навичок і досвіду майбутнього вчителя, здатність здійснювати професійні функції в умовах інклюзивного навчання (І. Демченко) [5, с. 21]; складник професійної компетентності, що об'єднує ключові змістовні та функціональні компетентності (Л. Кальченко) [6, с. 10]; інтегративне особистісне утворення, необхідне для здійснення спеціальних професійно-педагогічних функцій в умовах інклюзивного навчання учнів (Г. Косарева) [8, с. 11].

На нашу думку, ґрунтуючись на системному і компетентнісному методологічних підходах, інклюзивна компетентність передбачає скомпонованість базових компетентностей [14] майбутніх практичних психологів: інформаційної, консультативної, комунікативної, діагностичної, корекційної, профілактичної, просвітницької.

Констатовано, що навіть у межах одного дослідження (К. Бовкуш, О. Бойчук, О. Бородіна, Л. Кальченко, О. Микитюк, Т. П'ятакова, М. Чайковський та інші) можуть бути різними уточнення того ж самого поняття «інклюзивна компетентність майбутніх учителів».

На основі результатів зазначених вище наукових джерел нами тлумачено поняття «інклюзивна компетентність майбутніх практичних психологів» як готовність і здатність застосовувати відповідні знання, вміння, навички, досвід, особистісно-професійні якості, потрібні для прийняття оптимальних конструктивних рішень у професійних ситуаціях психологічного супроводу учнів із особливими/типовими освітніми потребами у навчанні та для продуктивної взаємодії усіх учасників освітнього процесу закладів загальної середньої освіти. На нашу думку, ключовий елемент інклюзивної компетентності майбутніх практичних психологів – їхня здатність і готовність здійснювати психолого-педагогічний супровід учнів в умовах інклюзивного навчання закладів загальної середньої освіти.

Незважаючи на те, що дефініція «готовність до роботи в умовах інклюзивного навчання учнів закладів загальної середньої освіти» нині досить широко використовується, серед дослідників

немає єдиної позиції щодо її тлумачення. Крім того, бракує досліджень щодо формування цього виду готовності майбутніх практичних психологів.

У наукових джерелах подано поодинокі тлумачення поняття «готовність майбутніх практичних психологів до роботи в умовах інклюзивного навчання» як складного структурного утворення особистості – сукупності професійних якостей, значущих для професійної діяльності в умовах інклюзивного навчання здобувачів освіти (Т. Ярая); системи соціальних установок, компетенцій, професійно важливих якостей особистості майбутніх фахівців, значущих для здійснення ними психолого-педагогічного супроводу учнів із ООП (С. Черкасова).

Отже, в остаточному варіанті тлумачення зазначеного ключового поняття нашого дослідження ми виходитимемо із сутності узагальненого аналізу понять «готовність майбутніх педагогів/психологів до роботи в умовах інклюзивного навчання учнів закладів загальної середньої освіти» як комплексу сформованих базових компетентностей (комунікативної, профілактичної, діагностичної, корекційної, інформаційної, консультативної, просвітницької) щодо психологічного супроводу дітей із особливими/типовими освітніми потребами під час інклюзивного навчання і здатності до толерантної та ефективної взаємодії із усіма учасниками цього освітнього процесу з метою успішного навчання, виховання та особистісного розвитку школярів.

Висновки і пропозиції. Отже, у контексті впровадження інклюзивної освіти виникла нагальна потреба у модернізації процесу професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема практичних психологів, які мають володіти теоретичними засадами психологічного підґрунтя впровадження інклюзивного навчання учнів у закладах загальної середньої освіти, психологічними закономірностями формування і розвитку учнів із особливими/типовими освітніми потребами тощо. Підготовка висококваліфікованих практичних психологів та їхня готовність до якісного виконання професійних функцій в умовах інклюзивного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів є можливими в умовах успішного розроблення відповідних педагогічних методів і засобів їхньої професійної підготовки у закладах вищої освіти.

Список використаної літератури:

1. Аніщук А. М. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми в умовах інклюзивної освіти. *Психолого-педагогічні науки*. 2013. № 5. С. 213–218.
2. Бовкуш К. П. Модель формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до взаємодії учнів в умовах інклюзивного навчання. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 6. С. 67–74.
3. Бойчук Ю. Д., Бородіна О. С., Микитюк О. М. Інклюзивна компетентність майбутнього вчителя основ здоров'я: монографія. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2015. 117 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь : ВТФ «Перун», 2007. 1736 с.
5. Демченко І. І. Навчання, виховання і творчий розвиток учнів інклюзивної початкової школи в інтерактивній грі. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. Умань, 2014. Вип. 49. С. 48–54.
6. Кальченко Л. В. Формування інклюзивної компетентності викладачів як чинник розвитку соціально-педагогічної роботи з молоддю з особливими потребами. *Соціально-педагогічна робота у закладах освіти інклюзивної орієнтації: тези доповідей IX Всеукр. наук.-практ. конф.* Хмельницький: Хмельницький інститут соціальних технологій Університету «Україна», 2016. С. 89–97.
7. Книш А. Є. Формування особистісної готовності майбутніх психологів-тренерів до професійної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 19.00.07. Харків, 2014. 22 с.
8. Косарева Г. Основи формування інклюзивної компетентності майбутніх вихователів дошкільних закладів. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. 2014. Вип. 65. С. 331–336.
9. Методичні рекомендації щодо організації навчання осіб із особливими освітніми потребами у закладах освіти у 2019–2020 н.р. URL: <http://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/2019/08/07/rekomendatsiiorganizatsiya-navchannyaoop.pdf> (дата звернення: 17.11.2018).
10. Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами у закладі загальної середньої та дошкільної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 р. № 609. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primimogo-zpolozhennya-pro-komandu-psihologo-pedagogichnogo-suprovodu> (дата звернення: 17.11.2018).
11. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2145-19 (дата звернення: 17.11.2018).
12. П'ятакова Т. Розвиток інклюзивної компетентності вчителя: швейцарський досвід. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2012. URL: http://library.udpu.org.ua/library_files/poriv_ped_stydii/2012/2012_1_13.pdf (дата звернення: 22.03.2018).
13. Софій Н. З. Організаційно-педагогічні умови інтегрованого супроводу учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному навчальному

- закладі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03. Київ, 2017. 23 с.
14. Стандарт вищої освіти за спеціальністю «Психологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (затверджений і введений в дію наказом Міністерства освіти і науки № 565 від 24 квітня 2019 р.). URL: <http://osvita.ua/vnz/standard/64445/> (дата звернення: 29.04. 2019).
15. Чайковський М. Інклюзивна компетентність як складова професійної компетентності суб'єктів навчально-виховного процесу *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2012. № 2. С. 15–21.

Kalynovska I. The problem field of professional training of future psychologists to work in the system of inclusive education

The article outlines the relevance of professional training of future psychologists for professional activities in inclusive education, analyzes the state of development of the problem in modern domestic and foreign research and clarifies key categories of the problem, describes the essence of professional activities of future practical psychologists in inclusive education. proving the urgency of this problem, the need to update the theoretical and methodological foundations of professional training of these specialists in higher education institutions in accordance with the priorities of reforming the education sector of Ukraine, first of all – to work in inclusive education of students of general secondary education.

Psychological and pedagogical support by incumbent psychologists of inclusive education of general secondary education students is considered as assistance in their systematic constructive interaction in the context of inclusive education participants, which includes assessment of student development (collective assessment given to children / students by inclusive resource centers) at the initiative of her parents or recommendation of teachers, drawing up an individual program of development of a child with special educational needs, correctional and developmental activities aimed at organizing and implementing psychological-pedagogical and psychological-therapeutic actions for successful rehabilitation, socialization and self-realization of students in inclusive education.

During the consideration of the problem of preparation of future practical psychologists for work in the conditions of inclusive education of students of general secondary education the concept «preparation of future practical psychologists for work in the conditions of inclusive education of students of general secondary education» is defined as a process of special organization of institutional and pedagogical activity methodologically sound and pedagogically provided system, the functioning of which is aimed at forming the ability of future practical psychologists to perform professional functions in an inclusive learning environment. Therefore, the prospect of further research is to substantiate the relevant pedagogical conditions, methods and means of its implementation in higher education institutions.

Key words: *Inclusive education, professional training of future practical psychologists, readiness of future practical psychologists for professional activity in the conditions of inclusive education.*